

Jan Walczak

Czeskie inwestycje zagraniczne w Polsce po 2004 roku. Zarys problematyki

W niniejszym artykule autor zamierza zwrócić uwagę na coraz bardziej dostrzegalną obecność kapitału firm o czeskim rodowodzie na rynku polskim. Aktywność inwestycyjna biznesu południowego sąsiada Polski wzmogła się po przystąpieniu zarówno Polski, jak i Republiki Czeskiej do struktur Unii Europejskiej w 2004 roku, lecz nie był to rzeczywisty początek lokowania kapitału czeskiego w naszym kraju. Zainteresowanie polską gospodarką ze strony czeskiej intensyfikuje się z roku na rok, wprost proporcjonalnie do sprzyjającej i coraz lepszej atmosfery w stosunkach politycznych obu krajów. Wpływ na ten stan rzeczy miało zapewne w pewnym zakresie programowe pokrewieństwo ideowe partii sprawujących władzę w obu państwach od przejścia w Czechach władzy przez Obywatelską Partię Demokratyczną jesienią 2006 roku. Współdziałanie wzmacniały także dobre relacje prezydentów Lecha Kaczyńskiego i Václava Klause¹. Tekst rozwija rozważania podjęte przez autora w numerze 5. „Zeszytów Naukowych DWSPiT. Studiów z Nauk Społecznych”, które poświęcone były polskim inwestycjom bezpośrednim w Czechach po 2004 roku i polsko-czeskiej współpracy gospodarczej, gdzie zagadnienie inwestycji czeskich w Polsce jest wzmiankowane, jednak ograniczenia redakcyjne oraz podjęty temat artykułu nie pozwoliły na szersze omówienie tej kwestii, niezbyt szeroko analizowanej w literaturze czy w prasie². W tym artykule temat zostanie rozwinięty, w zakresie,

¹ R. Morawiec, *Polityka Polski w Grupie Wyszehradzkiej*, „Rocznik Polskiej Polityki Zagranicznej 2010”, Warszawa 2011, s. 198.

² J. Walczak, *Polskie inwestycje bezpośrednie w Czechach po 2004 roku Zarys problematyki*, [w:] M. S. Wolański (red.), „Zeszyty Naukowe Dolnośląskiej Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Techniki. Studia z Nauk Społecznych”, zeszyt nr 5, Polkowice 2012, s. 11–39.

który może stanowić punkt wyjścia do dalszych badań. Pominęte zostanie szczególnie wyjaśnienie specyfiki bezpośrednich inwestycji zagranicznych, czy determinantów inwestycji zagranicznych, gdyż omówiono tę kwestię we wspomnianej wcześniej publikacji.

Warto jednak dla porządku przypomnieć, iż na potrzeby artykułu autor przyjmuje, podobnie jak w definicji sformułowanej przez OECD, że mianem bezpośredniej inwestycji zagranicznej (BIZ) określa się inwestycję dokonaną w celu osiągnięcia przez rezydenta jednej gospodarki (inwestora bezpośredniego) długotrwałej korzyści z kapitału zaangażowanego w przedsiębiorstwo – rezydenta innej gospodarki (przedsiębiorstwo bezpośredniego inwestowania). Na kapitał inwestycji bezpośrednich składają się kapitał podstawowy – akcyjny lub udziałowy, który może być wnoszony jako aport lub w formie pieniężnej, reinwestowane zyski, dopłaty do kapitału oraz inne należności i zobowiązania związane z zadłużeniem. Za inwestycję bezpośrednią uznaje się inwestycję, której inwestor zagraniczny posiada trwały wpływ w przedsiębiorstwie zagranicznym, tzn. 10% akcji zwykłych lub co najmniej 10% głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy³.

Na koniec 2011 roku skumulowana wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce przekroczyła 153,3 mld euro⁴. Struktura geograficzna bezpośrednich inwestycji zagranicznych napływających do Polski od lat pozostaje niezmienna. Na koniec 2010 roku inwestycje z państw Unii Europejskiej wynosiły 86%. Najwięcej kapitału zainwestowały dotychczas firmy pochodzące z Niemiec (26,8 mld euro), Niemiec (20,4 mld euro) i Francji (18,8 mld euro)⁵. Skumulowana wartość czeskich inwestycji w Polsce według danych Czeskiego Banku Narodowego na koniec 2011 roku sięga 436,7 mln euro, tj. ok. 3,7% wszystkich bezpośrednich inwestycji zagranicznych w naszym kraju⁶. Dla porównania warto zaznaczyć, że skumulowana wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych w tym czasie w Republice Czeskiej wyniosła ok. 110 mld euro, z czego 1,7 mld stanowiły inwestycje z Polski (2011)⁷. Faktycznie to około 1,5%

³ OECD. *Benchmark Definition of Foreign Investment*. Third Edition, OECD, Paris, 1999, s. 7–8. Za: M. Jaworek, *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w prywatyzacji polskiej gospodarki*, Toruń 2006, s. 16.

⁴ *Inwestycje zagraniczne*, Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych, [online] http://www.paiz.gov.pl/polska_w_liczbach/inwestycje_zagraniczne, stan z dn. 12.06.13.

⁵ A. Piątkowska (pod kier.), *Polska 2012. Raport o stanie gospodarki*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2012, s. 229–230.

⁶ *Polsko-czeska współpraca inwestycyjna*, opracowanie Wydziału Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Pradze z dn. 12.04.2012 r., s. 1, [online] http://www.praha.trade.gov.pl/pl/czech/article/detail,1610,Polsko-czeska_wspolpraca_inwestycyjna.html, stan z dn. 17.05.13.

⁷ *Republika Czeska. Informacja o sytuacji gospodarczej i stosunkach gospodarczych z Polską*, Ministerstwo Gospodarki RP, kwiecień 2013.

wszystkich inwestycji zagranicznych⁸. Polacy zainwestowali tu więcej aniżeli, dla przykładu, Włosi (0,7%), a mniej niż Francuzi (6,5%) czy Hiszpanie (3,7%)⁹. Natomiast podczas Forum Polsko-Czeskiego, które odbyło się w Pradze 9 kwietnia 2013 roku przedstawiono statystyki obrazujące aktualny stan inwestycji w obu krajach, który wynosi w przypadku polskich inwestycji w Czechach 1,9 mld euro, zaś w przypadku czeskich inwestycji w Polsce ok. 300 mln euro¹⁰. Według resortu przemysłu i handlu Republiki Czeskiej w Polsce działa ok. 480 czeskich firm, a w Czechach ok. tysiąca firm, w których kapitał polski przekracza 20% udziałów¹¹. Przedstawiciele ministerstw gospodarki obu krajów zakładają, że wymiana handlowa i inwestycje bilateralne będą rosły. W 2013 roku przewidziano polsko-czeskie konsultacje międzyrządowe, w ramach których do Warszawy przybędzie delegacja rządowa z premierem Petrem Nečasem na czele. Polskę ma odwiedzić czeski prezydent Miloš Zeman¹².

Wielkość zainwestowanego kapitału z Czech, co nieuniknione, procentowo nie dorównuje największym inwestorom zagranicznym na terenie Polski. Stanowi jednak ważny element współpracy gospodarczej z południowym sąsiadem Polski (najważniejszym partnerem w Grupie Wyszehradzkiej). W przyszłości może ona zaowocować istotnymi, wspólnymi przedsięwzięciami gospodarczymi, strategicznymi dla obu krajów (bezpieczeństwo energetyczne). Według danych Ministerstwa Gospodarki RP polsko-czeskie obroty handlowe w 2012 roku wyniosły 14,4 mld euro, natomiast eksport do Republiki Czeskiej stanowił w tym okresie ok. 9 mld euro. Republika Czeska jest po Niemczech, Rosji, Chinach oraz Włoszech naszym piątym partnerem handlowym¹³. W 2012 roku zajmowała wysoką, trzecią pozycję odbiorcy polskich towarów, po Niemczech i Wielkiej Brytanii, a przed Francją, Rosją, Włochami i Niderlandami. Minister Gospodarki RP Janusz Piechocki jest zdania, że Polska i Czechy lepiej niż inne kraje radzą sobie z problemami gospodarczymi. Pomaga w tym stabilny system bankowy i relatywnie wyższy

⁸ *Polsko-czeska współpraca inwestycyjna*, *op. cit.*, z dn. 12.04.2012 r., s. 1.

⁹ O. Filipowicz, *Polsko-czeska współpraca gospodarcza. Fakty. Tendencje. Potencjał*, 18.10.2010 r., [online] www.wnp.pl, stan z dn. 25.08.13.

¹⁰ Dane przywołane przez Sławomira Majmana, prezesa Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych podczas wystąpienia podczas Forum Polsko-Czeskiego w Pradze 10.04.2013 r. Zob. TE, *Bliżej sąsiada*, „Nowy Przemysł. Miesięcznik Gospodarczy”, nr 5, 2013.

¹¹ T. Elźbiaciak, *Polska i Czechy odkrywają się na nowo*, 12.04.2013 r., [online] http://www.wnp.pl/wiadomosci/czechy-i-polska-odkrywaja-sie-na-nowo,194848_1_0_0_0_2.html, stan z dn. 13.08.13.

¹² *Polsko-czeska współpraca nie słabnie*, 12.04.2013 r., komunikat Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych, [online] http://www.paiz.gov.pl/20130412/polsko_czeska_wspolpraca_nie_slabnie, stan z dn. 14.09.13.

¹³ TE, *Bliżej sąsiada*, *op. cit.*

udział przemysłu w gospodarce. Według niego w planach polskiej prywatyzacji na lata 2013–2014 jest miejsce dla firm z Czech i, jak stwierdził, liczy na jeszcze większe zaangażowanie kapitału czeskiego. Ważny w niedalekiej przyszłości będzie rozwój infrastruktury transportowej i korytarzy transportowych w Europie Środkowej. Podkreśla, że to właśnie „wieloletnie opóźnienia w infrastrukturze utrudniają obecnie rozwój naszej współpracy, relacji, jak i nawiązywania kontaktów z innymi partnerami. Zależy nam, aby wzrosła rola i znaczenie polskich portów, tym bardziej, że są one kluczowym elementem korytarza transportowego Północ-Południe”. Ten stan rzeczy potwierdza prezydent Republiki Czeskiej Miloš Zeman, mówiąc: „Na poprawę czeka infrastruktura – połączenia kolejowe między naszymi krajami oraz uzdatnienie transportu rzeczno-ge. Szczecin mógłby być ważnym portem dla czeskich firm”¹⁴.

Perspektywy współpracy biznesowej wydają się zatem dobrze rokować na przyszłość. Mimo trudności związanych z kryzysem gospodarczym rośnie wolumen wzajemnych inwestycji. Dotyczy to głównie sektorów energetyczno-paliwowego, chemicznego, spożywczego oraz informatycznego. Czeski rząd formułuje opinie o Polsce, jako „stabilnym i naturalnym środowisku” dla czeskiego biznesu¹⁵. Można zatem mówić o tzw. boomie w kontaktach gospodarczych Polski i Czech, który trwa mimo niekorzystnych uwarunkowań makroekonomicznych¹⁶.

Wybór przedsiębiorstw z kapitałem czeskim działających na terenie Polski, które zostaną krótko zaprezentowane, został zdeterminowany danymi opublikowanymi na stronie internetowej Ministerstwa Gospodarki RP w kwietniu 2013 roku. Według tych informacji wśród firm czeskich najintensywniej lokujących kapitał na terenie naszego kraju znalazły się:

- ČEZ (branża energetyczna),
- Penta Investments (przedsiębiorstwo inwestycyjne),
- Kofola (branża spożywcza),
- Delta Pekárny (branża spożywcza),
- Model Obaly (produkcja opakowań),
- Tchas (branża kolejowa).

Nie jest to niewątpliwie lista zamknięta. Poniżej zostanie przedstawiona natomiast charakterystyka tych przedsiębiorstw, które najbardziej wydajnie funkcjonują na polskim rynku.

¹⁴ Wicepremier Piechociński: *Polska i Czechy strategicznymi partnerami*, Ministerstwo Gospodarki RP, 24.05.2013 r., [online] <http://www.mg.gov.pl/node/18421>, stan z dn. 25.06.13.

¹⁵ Z wystąpienia Martina Kuby, ministra przemysłu i handlu Republiki Czeskiej podczas Forum Gospodarczego Polska–Czechy, które odbyło się 12 października 2012 r. w Warszawie. Notatki własne autora.

¹⁶ [Online] http://www.paiz.gov.pl/wsparcie_polskich_firm/czechy#, stan z dn. 23.12.13.

ČEZ Polska Sp. z o.o.

ČEZ jest spółką notowaną na giełdach praskiej i warszawskiej, należąca do czeskiego skarbu państwa, który posiada niemal 70% udziałów w jej kapitale zakładowym. To największa czeska firma, a także najistotniejsze przedsiębiorstwo w branży energetycznej wśród nowych państwa Unii Europejskiej, mające największe znaczenie pośród czeskich inwestorów w Polsce¹⁷. Centrala koncernu energetycznego ulokowana jest w Republice Czeskiej, natomiast jej oddziały funkcjonują w krajach Europy Środkowej i Południowo-Wschodniej oraz w Turcji. ČEZ zajmuje się dystrybucją energii elektrycznej oraz ciepła, a także wydobywaniem węgla. Firma posiada doświadczenie w obrocie gazem ziemnym na rynkach hurtowych, jak również w wykorzystaniu energii słonecznej. Spółki należące do grupy ČEZ, funkcjonujące poza Republiką Czeską mają swoje siedziby na terytorium Albanii, Bułgarii, Rumunii, w Polsce, Holandii, Bośni i Hercegowinie, w Niemczech, na Węgrzech, w Turcji, Serbii i na Słowacji.

W Polsce ČEZ posiada dwie elektrownie zasilane węglem kamiennym. ČEZ Polska Sp. z o.o. została utworzona w 2006 roku i jest odpowiedzialna za ich restrukturyzację i integrację zgodnie ze standardami obowiązującymi w grupie. Nadzoruje też działanie spółek wchodzących w jej skład na terenie Polski: ČEZ Polska Sp. z o.o. – Centrum Usług Wspólnych, ČEZ Trade Sp. z o.o. (działania handlowe), ČEZ Towarowy Dom Maklerski Sp. z o.o. (działalność maklerska), ČEZ Produkty Energetyczne Sp. z o.o. (gospodarowanie ubocznymi produktami spalania), Elektrociepłownia Chorzów Elcho Sp. z o.o. oraz Elektrociepłownia Skawina SA (produkcja energii)¹⁸.

ČEZ za pośrednictwem spółki Trade Polska Sp. z o.o. (od 2007 roku) prowadzi działania handlowe w Polsce w zakresie długoterminowych relacji z wytwórcami i podmiotami obracającymi energią, sprzedają energii i doradztwem dla odbiorców przemysłowych i biznesowych. Pełni również funkcję operatora handlowego i operatora handlowo-technicznego, świadczącego usługi na rzecz wszystkich podmiotów działających w ramach ČEZ Group w Polsce¹⁹. Udział ČEZ w polskim rynku energii elektrycznej wyniósł w 2010 roku 1,3%²⁰.

Pierwsza z elektrowni znajdujących się na terenie Polski, będących własnością ČEZ to Skawina SA. Zasila miasto Skawina i zachodnią część Krakowa, posiada 20-procentowy udział na rynku ciepła tego miasta. Zakład jest elektrownią

¹⁷ R. Morawiec, *Polityka Polski w Grupie Wyszehradzkiej...*, op. cit., s. 204.

¹⁸ [Online] <http://www.cezpolska.pl/pl/kontakt.html>, stan z dn. 28.06.13.

¹⁹ [Online] <http://www.cezpolska.pl/pl/cez-w-polsce/cez-trade-polska-sp-z-o-o/profil.html>, stan z dn. 15.06.13.

²⁰ O. Filipowicz, *Polsko-czeska współpraca gospodarcza...*, op. cit.

węglową o mocy 590 MW, wybudowaną w latach 50. ubiegłego wieku. Oprócz energii elektrycznej wytwarzanej w skojarzeniu z ciepłem elektrownia jest dostawcą pary technologicznej, wody pitnej i wody przemysłowej dla skawińskich przedsiębiorstw²¹. W sierpniu 2009 roku została powołana do życia nowa spółka grupy ČEZ pod nazwą ČEZ Nowa Skawina SA. Jej zadaniem jest wybudowanie przy istniejącej elektrowni Skawina nowej elektrowni opartej na technologii gazo-parowej²².

Druga z elektrowni należących do ČEZ – Elektrociepłownia Chorzów Elcho zaopatruje w energię ciepłą miasta: Katowice, Chorzów, Świętochłowice i Siemianowice Śląskie. Większość produkowanej energii zostaje sprzedana Przedsiębiorstwu Energetyki Ciepłej Katowice SA. Elcho została wybudowana w celu odtworzenia mocy produkcyjnej przestarzałej technologicznie Elektrowni Chorzów. W związku z tym władze elektrowni powołały 14 maja 1991 roku spółkę Elcho. Zakład składa się z dwóch bloków o mocy 220 MW, wytwarzających energię elektryczną w skojarzeniu z ciepłem. Największy czeski koncern energetyczny w czerwcu 2006 roku zakupił większościowy pakiet akcji Elektrowni Skawina i Elektrociepłowni Elcho od amerykańskiego koncernu PSEG Global za kwotę 447 mln euro. Wówczas prezes firmy Martin Roman konstatawał, iż zakup obu spółek jest korzystny dla ČEZ, ponieważ leżą one w szybko rozwijającym się rejonie Polski o znacznym zapotrzebowaniu na energię elektryczną i ciepłą. Co ważne, jego zdaniem, zakłady są usytuowane 50–100 km od elektrowni ČEZ w czeskich Dětmarowicach. Pozwala to na oszczędności, m.in. dzięki obniżeniu kosztów operacyjnych, czy wspólne zakupy węgla. W opinii prezesa ČEZ „Polska jest najważniejszym krajem do stania się numerem jeden w Europie Środkowej i Wschodniej”, a koncern zamierza w przyszłości uczestniczyć w dalszych prywatyzacjach sektora energetycznego i wydobywczego w Polsce. Obiektami zainteresowań będą, jak mówił M. Roman, m.in. elektrownie Kozienice, Dolna Odra, Zespół Elektrowni Pątnów–Adamów–Konin. Jako właściciela największej czeskiej kopalni interesowała go także prywatyzacja Katowickiego Holdingu Węglowego.

Rzecznik ČEZ zapowiedział w kwietniu 2013 roku, że firma skoncentruje swoją działalność na terenie Polski, po problemach, jakie wystąpiły podczas

²¹ [Online] <http://www.cezpolska.pl/pl/cez-w-polsce/elektrownia-skawina-s-a/profil.html>, stan z dn. 27.07.13.

²² Nowy blok stanowić będzie układ kombinowany, składający się z turbozespołu gazowego do produkcji energii elektrycznej, kotła odzysknicowego, wykorzystującego ciepło spalin wylotowych z turbiny gazowej do produkcji pary zasilającej układ parowy, turbiny parowej ciepłowniczokondensacyjnej do produkcji energii cieplnej i elektrycznej w gospodarce skojarzonej. Na podst. informacji udostępnionych przez ČEZ Polska.

prowadzenia inwestycji w Albanii, Rumunii oraz Bułgarii²³. W Polsce ČEZ planuje budowę farm wiatrowych o mocy 760 W²⁴. W lutym 2012 roku ČEZ przejął czołowego dewelopera farm wiatrowych w Polsce (Eko-Wind) „z portfelem projektów na kilkaset megawatów”²⁵.

Tak o kondycji koncernu ČEZ mówił w lutym 2013 roku Daniel Beneš, prezes zarządu i dyrektor generalny ČEZ a.s.: „Wszystkie wielkie energetyki w Europie ciężko walczą z niestabilnym środowiskiem, znacznym spadkiem cen hurtowych energii elektrycznej i trudną do prognozowania przyszłością. Realizują rozległe sprzedaże majątku i znaczną redukcję liczby pracowników. Grupa ČEZ potrafiła dostosować się do negatywnego trendu, jest nadal jedną z najmniej zadłużonych energetyk w Europie i cieszy się dobrą kondycją finansową. Środki pieniężne wytworzone w ramach naszej działalności operacyjnej wynosiły niemal 65 mld koron. Spółki energetyczne w Europie Zachodniej wyraźniej odczuwają skutki kryzysu ekonomicznego i wzrastającą regulację energetyki w swoich wynikach. Dzięki naszym aktywnym przedsięwzięciom i pomyślnej sprzedaży energii elektrycznej z naszej produkcji na kilka lat do przodu udało nam się te skutki tylko odłożyć, dlatego nadal pracujemy nad szukaniem następnych oszczędności wewnętrznych i dostosowujemy strategię częściowe do naszych możliwości finansowych”²⁶.

W styczniu 2013 roku ČEZ zakończył działalność w Albanii. W 2012 roku grupa osiągnęła czysty zysk w wysokości 40,2 mld koron. Jak wynika z raportu rocznego, działania koncernu rozwijały się lepiej niż planowano. Zwłaszcza w zakresie sprzedaży energii elektrycznej i gazu. W 2012 roku grupa ČEZ przekazała Republice Czeskiej 1,3 mld koron więcej niż w poprzednim roku. W sumie w podatkach i dywidendach wprowadziła do kasy Republiki Czeskiej ponad 4 tys. koron na każdego obywatela. W 2012 roku ČEZ w inwestycje ulokowała 53,1 mld koron, z czego 50 mld przeznaczono na majątek trwały, w tym 18 mld w odnowę i budowę elektrowni, 11 mld koron w rozwój sieci dystrybucyjnej i 8 mld koron w zweryfikowanie i bezpieczeństwo elektrowni jądrowych. Szczególny

²³ ČEZ skupi się na polskim rynku OZE, wnp.pl Portal Gospodarczy, 7.04.2013 r., [online] http://energetyka.wnp.pl/cez-skupi-sie-na-polskim-rynku-oze,194628_1_0_0.html, stan z dn. 29.06.13.

²⁴ M. Druś, ČEZ koncentruje się na ekspansji w Polsce, „Puls Biznesu”, 5.04.2013 r., [online] <http://www.pb.pl/3066655,80533,cez-koncentruje-sie-na-ekspansji-w-polsce>, stan z dn. 21.06.13.

²⁵ *Polsko-czeska współpraca gospodarcza. Fakty. Tendencje...*, op. cit., s. 4.

²⁶ *Raport bieżący Komisji Nadzoru Finansowego z 28 lutego 2013 r.*, „Puls Biznesu”, [online] <http://notowania.pb.pl/espi/3020403,81650,grupa-ez-osiagnela-w-2012-roku-czysty-zysk-40-2-miliarda-koron>, stan z dn. 18.06.13.

priorytet w polityce ČEZ ma budowa nowych bloków elektrowni jądrowej Temelin. Doświadczeniem w tym zakresie spółka mogłaby podzielić się w przyszłości przy budowie polskiej elektrowni jądrowej. W przeciwieństwie do Polski, w Czechach tego rodzaju inwestycjom towarzyszy wysoki poziom akceptacji społecznej. Jak podkreśla Kamil Cermak, dyrektor generalny ČEZ Polska, rozwój energetyki jądrowej leży w interesie obu krajów²⁷.

Według raportu przygotowanego przez firmę doradczą Deloitte pt. „Top 500 Central Europe 2012. Energy and Resources” firmy z branży energetycznej PKN Orlen (Polska) oraz MOL (Węgry) pozostają liderami w Europie Środkowej pod względem przychodów z wynikami odpowiednio 25 965 mln euro oraz 19 053 mln euro. Lokatę trzecią zajmuje ukraiński Naftogaz (9 703 mln euro). Natomiast na czwartej, wysokiej pozycji znajduje się czeski ČEZ (z wynikiem 8 290 mln euro). Na kolejnych miejscach plasują się takie polskie firmy, jak Lotos (5.), PGE (6.), PGNiG (9.)²⁸. Czwarta lokata ČEZ w zestawieniu świadczy o ważnej pozycji czeskiego koncernu na europejskiej scenie przemysłu energetycznego i dowodzi, że ČEZ może być traktowany jako poważny i potrzebny partner przy realizacji strategicznych inwestycji energetycznych w Polsce.

ČEZ była jedną z pierwszych spółek zagranicznych notowanych na warszawskiej giełdzie. Obecnie na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie notowanych jest siedem czeskich spółek²⁹.

Penta Investments

To środkowoeuropejska grupa inwestycyjna o czesko-słowackim rodowodzie, zarejestrowana na Cyprze. Specjalizuje się w sektorach *private equity* oraz *real estate*³⁰. Penta powstała w 1994 roku, zaczynając działalność jako broker giełdowy. W 2000 roku firma rozpoczęła inwestycje w sektorze *private equity*, a w 2005 roku rozszerzyła swoją działalność o rynek nieruchomości, tworząc segment *real estate* i obecnie realizuje projekty rozwojowe w Czechach i na Słowacji³¹.

²⁷ Z wystąpienia Kamila Cermaka, dyrektora generalnego ČEZ Polska, podczas Forum Gospodarczego Polska-Czechy, które odbyło się 12.10.2012 r. w Warszawie. Notatki własne autora.

²⁸ Raport „Sektor energetyczny w regionie Europy Środkowej – CE TOP 500” – TOP 500 Central Europe 2012 Energy and Resources, [online] http://www.deloitte.com/view/pl_PL/pl/branze/energetyka/663b171f0ea99310VgnVCM2000001b56f00aRCRD.htm, stan z dn. 25.08.13.

²⁹ T. Elźbieciak, *Polska i Czechy odkrywają się na nowo*, op. cit.

³⁰ *Private equity* – termin oznaczający inwestycje na niepublicznym rynku kapitałowym w celu osiągnięcia średnio- i długoterminowych zysków z przyrostu wartości kapitału; *Real estate* – rynek nieruchomości.

³¹ [Online] <http://www.pentainvestments.com/pl/press-releases-pl/2013/penta-kupuje-apteki-mediq-w-polsce.html>, stan z dn. 18.06.13.

Przedsiębiorstwo inwestuje w małe i średnie firmy różnych branż. Obecnie posiada siedem oddziałów – w Pradze, Warszawie, Bratysławie, Monachium, Limassol, Amsterdamie i Jessrey – w których zatrudnia w sumie dwustu pracowników, zaś w spółkach portfelowych trzydzieści trzy tysiące osób³². Inwestycje Penty można odnotować w ponad 10 krajach Europy, m.in. na Słowacji, w Czechach, w Polsce, na Węgrzech, w Rosji oraz w Wielkiej Brytanii. Penta lokuje kapitał m.in. w sektorze detalicznym, ochrony zdrowia, w przemyśle lotniczym, budowy maszyn i narzędzi, rozrywce oraz w projektach bankowych. Całością funduszu zarządza pięciu partnerów (Czech i czterech Słowaków). Aktualnie portfolio inwestycyjne Penta w Polsce obejmuje: Grupę Empik Media & Fashion, Fortuna – zakłady bukmacherskie, Iglotex, Dr. Max i Clar System. Z Pentą w Polsce w przeszłości związane były także takie firmy, jak: sieć sklepów Żabka, Mobile Entertainment Company (Mobilking), telewizja kablowa Stream Communications Sp. z o.o., Okna Rąbień, Drumet, Alpha Medical Polska. Penta w naszym kraju również inwestowała w punkty bukmacherskie pn. Profesjonal³³. Po przeprowadzonej w 2005 roku restrukturyzacji grupy utworzono spółkę Penta Investments. W 2007 roku fundusz kupił za kwotę 550 mln zł sieć sklepów Żabka, która w 2011 roku została sprzedana firmie Mid Europa Partners za 380–400 mln euro. W 2007 roku wartość spółek należących do holdingu szacowano na ponad 1 mld euro, zatrudniały one łącznie 20 tys. osób, a skonsolidowany zysk funduszu osiągnął 105 mln euro³⁴.

W maju 2012 roku Penta dokonała przejęcia, wraz z firmą Eastbridge, większościowego pakietu akcji NFI Empik Media & Fashion, w skład której wchodzi sieć Grupy Empik (media i rozrywka), Grupy Smyk (sklepy z artykułami dziecięcymi), szkoły językowe (m.in. Empik Schools), sieci sklepów z odzieżą, dystrybucja kosmetyków i innych produktów (w Polsce Optimum Distribution, Soul, Amersport, Ultimata Fashion)³⁵. Na temat transakcji tak mówił dyrektor inwestycyjny Penta Jozef Janov: „Grupa EM&F staje się aktualnie naszą największą inwestycją w Polsce, i, jak wynika z planów inwestycyjnych oraz akwizycyjnych Spółki, nasze zaangażowanie powinno się jeszcze istotnie zwiększyć”³⁶.

³² *Penta – profil firmy*, [online] <http://www.pentainvestments.com/pl/o-nas/profil/profil.html>, stan z dn. 23.08.13 oraz *Raport roczny Penta Investment 2012*.

³³ *Fuzja Iglotex i Iglotex zakończona*, Warszawa–Praga, 31 stycznia 2001 r., [online] <http://www.pentainvestments.com/pl/press-releases-pl/2011/fuzja-igloktrak-i-iglotex-zakonczona.html>, stan z dn. 18.06.13.

³⁴ *Żabka sprzedana. Nowy właściciel zapowiada dalsze akwizycje sieci handlowych*, [online] <http://www.portalspozywczy.pl/handel/wiadomosci/zabka-sprzedana-siec-kupil-fundusz-mid-europa-partners,46381.html>, stan z dn. 23.06.13.

³⁵ [Online] <http://www.emf-group.eu/?id=24>, stan z dn. 20.06.13.

³⁶ [Online] <http://www.pentainvestments.com/pl/press-releases-pl/2012/pomyslony-final-wezwania-eastbridge-i-penta-na-akcje-nfi-empik-media-fashion-s-a.html>, stan z dn. 20.06.13.

Obok EM & F kluczową inwestycją Penty w Polsce jest grupa Iglotex, producent i dystrybutor mrożonek³⁷. W sierpniu 2013 roku do mediów dotarła informacja, że Penta kupuje sieć aptek Mediq, zarządzanych dotychczas przez grupę ACP Pharma. Po sfinalizowaniu transakcji polska część aptek należąca do Penty będzie liczyć blisko 300 punktów i stanie się drugim największym podmiotem aptecznym w Polsce. Z kolei należąca dotychczas do Penty sieć aptek Dr. Max wzmocni pozycję w Polsce i przyspieszy ekspansję (70 aptek w Polsce)³⁸.



Ryc. 1. Struktura firmy Penta GP Limited Cyprus

Źródło: www.pentainvestments.com.

Penta w 2012 roku osiągnęła zysk netto w wysokości 147 mln euro, łączne przychody ze spółek portfelowych wyniosły 4,4 mld euro, zaś całkowita wartość aktywów szacowana była na 5,9 mld euro³⁹.

Kofola S.A.

Kofola to bezalkoholowy napój produkowany w Czechach i na Słowacji. Po raz pierwszy został przekazany do sprzedaży detalicznej w latach 60. i od razu zdobył znaczną popularność. Firma go produkująca jest głównym konkurentem właścicieli marek Coca-Coli oraz Pepsi w Czechach i na Słowacji. Jak dotąd Kofoladostępna jest wyłącznie w sklepach czeskich i słowackich⁴⁰.

³⁷ *Penta Investments zastanawia się nad sposobem wyjścia z Empiku*, 5.03.2013 r., [online] <http://www.propertynews.pl/centra-handlowe/penta-investments-zastanawia-sie-nad-sposobem-wyjscia-z-empiku,15151.html>, stan z dn. 11.09.13.

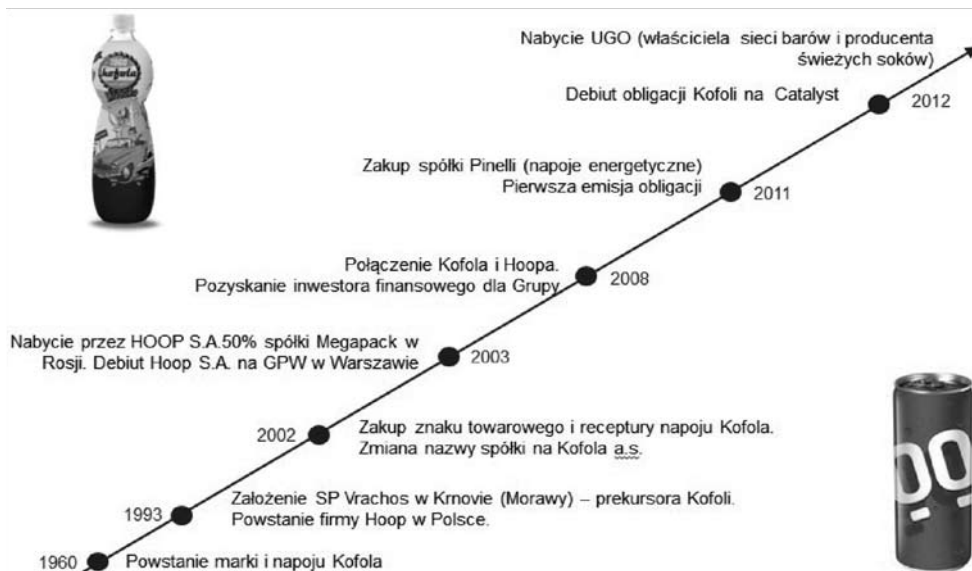
³⁸ *Penta kupuje apteki Mediq w Polsce*, Warszawa, 8.08.2013 r., [online] <http://www.pentainvestments.com/pl/press-releases-pl/2013/penta-kupuje-aptki-mediq-w-polsce.html>, stan z dn. 28.08.13.

³⁹ *Penta – profil firmy*, [online] <http://www.pentainvestments.com/pl/o-nas/profil/profil.html>, stan z dn. 23.08.13.

⁴⁰ [Online] <http://info.wyborcza.biz/szukaj/gospodarka/kofola>, stan z dn. 12.06.13.

Obecnie Grupa Kofola należy do najważniejszych producentów napojów bezalkoholowych w Europie Środkowej. Działa na terenie czterech krajów: w Republice Czeskiej (Krnov, Ostrava, Mnichowo Hradiště), na Słowacji (Rajecká Leśná), w Polsce (Kutno, Warszawa, Bielski Podlaski, Grodzisk Wielkopolski) oraz w Rosji (Moskwa)⁴¹. Wśród marek należących do Kofoli, dostępnych w polskich sklepach, można wskazać: Grodziska, Jupi, Fruti, Mr Max, Hoop Cola, Jupik, Pickwick, Białowieski Zdrój czy Arctic⁴².

Główna siedziba firmy, co godne podkreślenia, znajduje się w Kutnie, w Polsce. Kofola S.A. powstała w wyniku połączenia 30 maja 2008 roku Hoop S.A. oraz Kofola SPV Sp. z o.o. W momencie rejestracji Hoop S.A. zmieniła nazwę na Kofola-Hoop S.A., a 24 grudnia 2008 roku na Kofola S.A. Zakład produkcyjny w Kutnie Hoop Polska Sp. z o.o. zajmuje się produkcją i sprzedażą napojów bezalkoholowych. Z kolei Kofola ČeskoSlovensko a.s. sprawuje nadzór nad innymi zakładami znajdującymi się na terenie Czech i Słowacji⁴³.



Ryc. 2. Rozwój firmy Kofola w latach 1960–2012

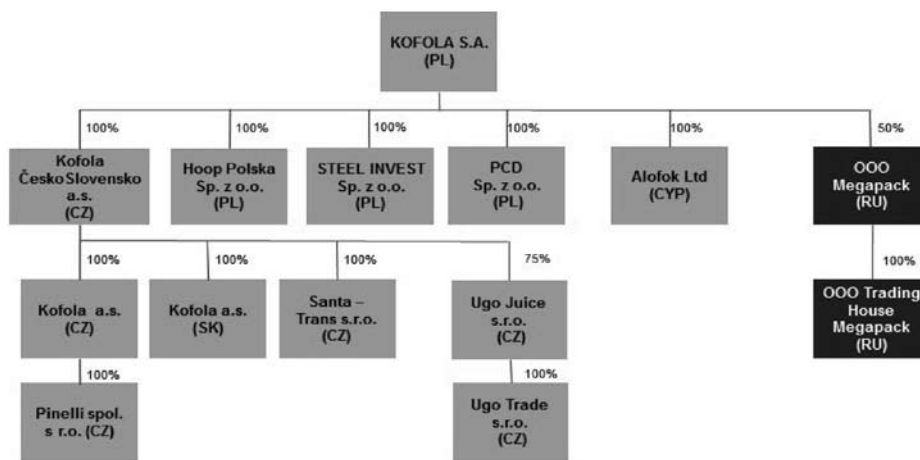
Źródło: www.kofola.pl.

⁴¹ Kofola. Raport kwartalny Grupy Kapitałowej Kofola S.A. za I kwartał 2013 roku, s. 4.

⁴² Ibidem, s. 7.

⁴³ Ibidem, s. 9.

Firma Hoop została utworzona w 1992 roku w Bielsku Podlaskim. W 1993 roku jej nazwę zmieniono na Hoop International Sp. z o.o. i jako pierwsza firma w Polsce w 1995 roku spełniała normy jakościowe i technologiczne obowiązujące w Unii Europejskiej oraz w Polsce. Pozwoliło to na zawarcie kontraktu usługowego z amerykańskim producentem napojów – The Coca-Cola Company. W roku 1997 spółka wróciła do nazwy Hoop S.A. Sześć lat później, w 2003 roku, 6 sierpnia akcje firmy zadebiutowały na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie.



Ryc. 3. Struktura organizacyjna spółki Kofola S.A.

Źródło: www.kofola.pl.

Plany spółki przewidują, że do roku 2017 Kofola stanie się wiodącą firmą w segmencie HoReCa (hotele, restauracje, catering) i produktów impulsowych (kupowanych bez wcześniejszego zaplanowania) na rynku czeskim i słowackim⁴⁴. W Polsce Kofola produkuje m.in. dla sieci handlowej Biedronka (np. Cola Original, Polaris)⁴⁵.

Delta Pekárny

W styczniu 2005 roku firmę Nowakowski-Piekarnie przejęło *joint venture* czeskiej Delta Piekarnie Czechy i belgijskiej La Lorraine Bakery Group, specjalizujących się m.in. w produkcji pieczywa mrożonego do samodzielnego wypieku w domu i w sklepie. Pozwoliło to jednocześnie zwiększyć aktywność firmy La Lorraine w Europie Wschodniej⁴⁶. Jarosław Zawadzki, prezes Nowakowski-Piekarnie,

⁴⁴ [Online] <http://www.kofola.pl/spolka/informacje-ogolne>, stan z dn. 12.06.13.

⁴⁵ Kofola. *Raport półroczny grupy kapitałowej Kofola SA za pierwsze półrocze 2013 roku*, s. 5.

⁴⁶ O. Andrzejewska, *Rynek pieczywa zmienia oblicze*, „Fresh & Cool Market”, 7/2009, s. 26–29 oraz [online] <http://www.lalorraine.be/INT/en/over-ons/History>, stan z dn. 18.06.13.

jest zdania, że Delta Piekarnie Czechi i La Lorraine Bakery Group zdecydowały się na przejęcie firmy Nowakowski-Piekarnie, ponieważ oceniają polski rynek jako bardzo perspektywiczny, a także po to, by zyskać bazę produkcyjną dla rozwoju eksportu na rynki krajów skandynawskich, nadbałtyckich i położonych na wschód od Polski. Z planami ekspansji wiązały się spore inwestycje. Delta i La Lorraine to podmioty o wyraźnie zarysowanych strategiach, zakładających ekspansywne wchodzenie na rynki innych krajów europejskich, w tym również na rynek polski⁴⁷. Ostatecznie belgijska firma na tyle zainteresowała się rynkiem tej części Europy, że 8 sierpnia 2007 roku dokonała zakupu 100% udziałów w Delta Piekarni oraz Nowakowski-Piekarnie.

Firma Nowakowski-Piekarnie istnieje od 1925 roku. Aktualnie właścicielem spółki jest firma La Lorraine Bakery Group – największy producent pieczywa w Belgii, eksportujący swoje produkty do większości krajów Europy, np. do Francji, Wielkiej Brytanii, Holandii. Spółka Nowakowski-Piekarnie posiada obecnie najnowocześniejszą piekarnię przemysłową w Polsce, zlokalizowaną w Nowym Dworze Mazowieckim. Wyposażona jest ona w nowoczesne linie do produkcji zarówno pieczywa zapieczonego zamrożonego, jak i produktów świeżych pakowanych. W przyszłości spółka planuje dalsze poszerzenie rynkowego segmentu pieczywa zapieczonego, zamrożonego, pakowanego i pieczywa do domowego wypieku⁴⁸.

Model Obaly

Model Obaly to czeska spółka funkcjonująca od stu trzydziestu lat, zajmująca się produkcją opakowań. W 1998 roku uruchomiła zakład produkcyjny tektury falistej Model Opakowania Sp. z o.o. w Biłgoraju (wartość inwestycji to 14 mln dolarów). Fabryka w Biłgoraju zatrudnia obecnie 284 pracowników. Firma obsługuje rynki wschodniej Polski, Ukrainy i wschodniej Słowacji. Model Opakowania w Biłgoraju posiada przedstawicielstwo na terenie Ukrainy, we Lwowie. W 2002 roku spółka nabyła udziały polskiego producenta tektury falistej Tek-Pak w Czosnowie i zmieniła nazwę na Model Tek-Pak⁴⁹.

Zakład został rozbudowany w 2008 roku⁵⁰. Po modernizacji w 2008 roku fabryka w Czosnowie jest najnowocześniejszym w Polsce zakładem produkującym opakowania z tektury falistej z nadrukiem. Produkcja wynosi 100 mln m² produktu rocznie.

⁴⁷ W. Szczepaniak, *Drugie życie piekarni Nowakowskiego*, „Puls Biznesu”, 6.04.2006 r.

⁴⁸ [Online] <http://www.nowakowski.com.pl/x.php/1,2/Informacje-o-firmie.html>, stan z dn. 21.06.13.

⁴⁹ [Online] <http://www.modelgroup.com/pl/about/locations/bi%C5%82goraj-pl>, stan z dn. 23.06.13.

⁵⁰ [Online] <http://www.modelgroup.com/pl/about/historia>, stan z dn. 25.06.13.

Zakład zatrudnia 193 pracowników. Firma zaopatruje głównie trzy polskie miasta: Warszawę, Łódź oraz Poznań⁵¹.

Model Obaly poza Polską posiada zakłady produkcyjne w Czechach (Hostinne, Morawskie Budejovice, Nymburk, Opava), w Szwajcarii (Moudon, Niedergosgen, Weinfelden, Au), w Niemczech (Hanau) oraz w Bośni i Hercegowinie.

Tchas

Czeska firma Tchas wchodziła w skład konsorcjum „POLKOR E-20 LOT A”, które podpisało umowę z PKP Polskie Linie Kolejowe SA 28 kwietnia 2006 roku. W skład konsorcjum weszły: czeski Tchas (jako lider), a także Przedsiębiorstwo Utrzymania Infrastruktury Kolejowej w Katowicach Sp. z o.o., PEBEK Sp. z o.o. (Radom), Zakłady Usług Energetycznych i Komunikacyjnych Grupa ZUE SA. Zadaniem była modernizacja pierwszego odcinka linii kolejowych Siedlce–Terespol, który jest częścią II paneuropejskiego korytarza Zachód–Wschód łączącego Berlin z Moskwą. Zasadniczym założeniem remontu szlaku komunikacyjnego było dostosowanie linii do standardów technicznych pozwalających na jazdę z prędkością 160 km/h w ruchu pasażerskim i z prędkością 120 km/h w ruchu towarowym. Inwestycja związana z I etapem obejmowała remont nawierzchni torowej, podtorza i odwodnienia, przebudowę peronów oraz remont obiektów inżynierskich, modernizację lub likwidację niektórych przejazdów oraz budowę dróg objazdowych równoległych, wymianę istniejących urządzeń sterowania ruchem kolejowym, wymianę sieci trakcyjnej i konstrukcji wsporczych, przebudowę linii potrzeb nietrakcyjnych, remont budynków związanych z ruchem kolejowym. Zadanie było przeznaczone do realizacji na lata 2004–2007 i było finansowane w 75% z grantu ISPA⁵², a w 25% z budżetu państwa⁵³.

Prace nad realizacją I etapu zakończono w styczniu 2008 roku⁵⁴. W marcu 2013 roku ruszył II etap przebudowy na odcinku Siedlce–Terespol. Tchas ma także

⁵¹ [Online] <http://www.modelgroup.com/pl/about/locations/czostn%C3%B3w-pl>, stan z dn. 25.06.13.

⁵² ISPA (ang. *Instrument for Structural Policies for Pre-Accession*) – Instrument Przedakcesyjnej Polityki Strukturalnej – jeden z trzech instrumentów finansowych Unii Europejskiej (obok PHARE, SAPARD) przeznaczony dla państw kandydujących do akcesji. Ma na celu ujednolicenie poziomu infrastruktury technicznej w zakresie transportu i ochrony środowiska.

⁵³ *Modernizacja linii kolejowej E20 na odcinku Siedlce–Terespol*, Komunikaty i wydarzenia, PKP Polskie Linie Kolejowe SA, 21.06.2006, [online] [http://www.plk-sa.pl/komunikaty-i-wydarzenia/komunikaty-i-wydarzenia/?tx_ttnews\[tt_news\]=2956&cHash=262136bf5226f20e4b03409acd-c5a0d9](http://www.plk-sa.pl/komunikaty-i-wydarzenia/komunikaty-i-wydarzenia/?tx_ttnews[tt_news]=2956&cHash=262136bf5226f20e4b03409acd-c5a0d9), stan z dn. 22.06.13.

⁵⁴ *Zakończenie prac modernizacyjnych na odcinku Siedlce–Terespol*, „Rynek Kolejowy”, 29.01.2008 r., za: www.wnp.pl Portal Gospodarczy, [online] http://logistyka.wnp.pl/zakonczenie-prac-modernizacyjnych-na-odcinku-siedlce-terespol,41501_1_0_0.html, stan z dn. 28.06.13.

na koncie modernizację sieci kanalizacyjnej w Rybniku. Łączny koszt obu inwestycji wyniósł ponad 80 mln euro⁵⁵.

Poza wyżej wymienionymi, przedstawionymi w skrócie przedsiębiorstwami warto wspomnieć także o innych inwestycjach bezpośrednich prowadzonych na terytorium Polski przez firmy pochodzące z Republiki Czeskiej.

We wrześniu 2009 roku kontrolę nad Metalurgią SA z Radomia przejęła czeska Huta Trzciniec, jedna z trzech największych hut w Czechach, która planuje rozbudować zakład w Polsce, będący obecnie częścią grupy Tinecké Železářny – Moravia Steel. Program produkcyjny huty to: walcówki, szyny, pręty specjalnej jakości, stal zbrojeniowa i pręty płaskie. Historia Metalurgii SA sięga roku 1879. Połączenie doświadczeń kadry Huty Trzciniec i Metalurgii ma stanowić podstawę do umocnienia pozycji polskiego zakładu na europejskim rynku produktów stalowych⁵⁶.

Polska i Czechy podjęły współpracę w zakresie warunków wydobywania złóż i wykonywania robót geologicznych po obu stronach granicy w przemyśle energetycznym i surowcowym. Zainteresowanie strony czeskiej tego rodzaju kooperacją spowodowane jest wyczerpywaniem się własnych zasobów węgla. Co więcej, sięganie po węgiel z polskich kopalni przeznaczonych do likwidacji wydaje się być opłacalne dla czeskich firm⁵⁷. Efektem tego może być wspólna eksploatacja złóż m.in. przez Jastrzębską Spółkę Węglową i grupę NWR (New World Resources), należącą do jednego z najbogatszych Czechów – Zdenka Bakali⁵⁸. Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych do Umowy między Republiką Czeską a Rzeczpospolitą Polską w sprawie wykonywania robót geologicznych w rejonie wspólnej granicy państwowej została dokonana 25 września 2009 roku, umowę podpisano 19 sierpnia 2008 roku w Pradze. Weszła ona w życie 30 dni po ratyfikacji. Przewiduje się, że na jej podstawie będą prowadzone prace poszukiwawcze złóż węgla kamiennego w czeskiej i polskiej części Górnośląskiego Zagłębia Węglowego. Umowa szczegółowo określa m.in. warunki prowadzenia robót geologicznych, tak by można było zapobiegać szkodom górniczym, kwestie związane z przypadkami zagrożenia życia lub zdrowia, zagrożenia dla środowiska naturalnego. Zawarcie jej ma być wyrazem strategicznego partnerstwa w przemyśle energetycznym i surowcowym⁵⁹.

⁵⁵ *Polsko-czeska współpraca inwestycyjna*, op. cit., s. 3.

⁵⁶ [Online] http://www.metalurgia.pl/pl/kim_jestesmy.php, stan z dn. 25.06.13.

⁵⁷ O. Filipowicz, *Polsko-czeska współpraca gospodarcza...*, op. cit.

⁵⁸ M. Gniazdowski, *Polityka Polski wobec Republiki...*, op. cit., s. 190.

⁵⁹ [Online] http://www.mzv.cz/warsaw/pl/aktualnosci/umowa_miedzy_republika_czeska_a.html, stan z dn. 10. 09.12.

Czeskie NWR (NWR Karbonia) posiada w Polsce kopalnie Dębieńsko (Czerwionka-Leszczyny) oraz Morcinek (Kaczyce), określane przez spółkę mianem projektów rozwojowych, gdzie dokonywane są obecnie inwestycje zmierzające do reaktywacji kopalni (Dębieńsko) i badania geologiczne, co rokuje efektywne wydobycie w przyszłości⁶⁰. W czerwcu 2011 roku Czeski Holding Przemysłowo-Energetyczny (EPH), znaczący inwestor strategiczny w sektorze energetycznym, kupił kopalnię Silesia w Czechowicach-Dziedzicach należącą do Kampanii Węglowej. Od połowy 2012 roku kopalnia prowadzi wydobycie węgla kamiennego na potrzeby sektora energetycznego. Plany zakładają wydobycie ok. 3 mln ton węgla rocznie. Dotychczas EPH zainwestowało w kopalnię Silesia 108 mln euro⁶¹. Polska i Czechy współpracują także w zakresie połączenia systemu przesyłu gazu w obu krajach. W roku 2011 udało się zakończyć budowę interkonektora gazowego łączącego dwa państwa. Urządzenie o przepustowości 0,5 mld m³ spaja systemy gazowe Polski oraz Czech i jest wspólnym przedsięwzięciem polskiego operatora gazowego systemu przesyłowego Gaz-System oraz czeskiego operatora systemu przesyłowego Net4Gas z grupy RWE. Gazociąg liczy 50 km po stronie polskiej oraz 10 km po stronie czeskiej. Plany przewidują zwiększenie jego przepustowości. Ta inwestycja pozwala mieć nadzieję, że w przyszłości będzie możliwe utworzenie korytarza przesyłowego z północy na południe w Europie Środkowo-Wschodniej⁶².

Powodem podjęcia tego rodzaju inwestycji i przełomem we współpracy w Grupie Wyszehradzkiej w sferze bezpieczeństwa energetycznego był rosyjsko-ukraiński konflikt gazowy na początku 2009 roku, który doprowadził do przerwy w dostawach surowca dla Unii Europejskiej. Skutki tego szczególnie dotkliwie odczuła Słowacja, którą w potrzebie wsparły solidarnie Polska i Czechy. Dziś w Grupie Wyszehradzkiej działa grupa wysokiego szczebla ds. bezpieczeństwa energetycznego. Zaufanie Węgier i Słowacji wobec wschodniego partnera w zakresie dostaw gazu zostało zachwiane. W marcu 2010 roku w Budapeszcie odbył się szczyt państw Grupy Wyszehradzkiej. Realizacja jego postanowień przyczyniła się do uzyskania wsparcia Unii Europejskiej dla rozbudowy połączeń międzysystemowych. Stąd też zrealizowana budowa interkonektorów w ramach korytarza Północ-Południe. Połączenie międzysystemowe powstanie także na granicy ze Słowacją. Zarówno w przypadku Czech, jak i Słowacji interkonektory mogą zostać wykorzystane do eksportu gazu niekonwencjonalnego z Polski.

⁶⁰ [Online] <http://www.newworldresources.eu/pl/dzialalnosc/projekty-rozwojowe>, stan z dn. 10.09.13.

⁶¹ *Polsko-czeska współpraca inwestycyjna*, op. cit., s. 3 oraz O. Filipowicz, *Polsko-czeska współpraca gospodarcza...*, op. cit.

⁶² O. Filipowicz, *Polsko-czeska współpraca gospodarcza...*, op. cit.

Jednocześnie w Świnoujściu powstaje terminal LNG⁶³ (gotowy od w 2014 roku) jako inwestycja o znaczeniu regionalnym, przez polski rząd uznana za strategiczną⁶⁴. Wśród czeskich działań w Polsce znajdują się również budowa linii do produkcji kwasu azotowego w Zakładach Azotowych Kędzierzyn-Koźle o wartości 65,5 mln dolarów (250 mln zł) przez firmę Chemoprojekt, budowa terminalu przeładunkowego w Porcie Szczecin o wartości ok. 50 mln USD przez TK Deza Valašské Meziříčí; z kolei Firma C.S. Cargo kupiła firmę logistyczną TSL Unitrans⁶⁵. Obok pozytywnych relacji na gruncie politycznym, coraz atrakcyjniej zaczynają kształtować się polsko-czeskie relacje gospodarcze. Po okresie zainteresowania obu krajów Europą Zachodnią Polska i Czechy nadrabiają zaległości z ostatnich lat we wzajemnej współpracy. Inwestycje zagraniczne „po sąsiedzku” i budowanie pozytywnych relacji biznesowych mają wymierne znaczenie dla sąsiadujących krajów. Kreowanie sprzyjającej atmosfery biznesowej ma wpływ na wizerunek Europy Środkowej jako dobrego miejsca do lokowania inwestycji. Polsko-czeska współpraca będzie się wzmacniać, co prognozują wystąpienia przedstawicieli obu krajów podczas ostatnich gospodarczych forów polsko-czeskich, które odbywały się w październiku 2012 roku w Warszawie i w kwietniu 2013 roku w Pradze. Jak zaznaczył podczas kwietniowego spotkania radca ambasady Republiki Czeskiej w Warszawie Karel Kysilk: „Polska jest dla nas nie tylko trzecim partnerem gospodarczym. Polska to także punkt wyjścia na rynki północy i na północnym-wschodzie Europy oraz na Dalekim Wschodzie”. Polacy z południowym sąsiadem handlują częściej niż z Francją, Wielką Brytanią czy Stanami Zjednoczonymi, a wymiana handlowa rośnie pomimo spowolnienia gospodarczego⁶⁶. W 2009 roku Polska była jedynym krajem UE, w którym odnotowano wzrost gospodarczy na poziomie 1,7%, co sprawia, że jest pod względem lokowania biznesu stosunkowo bezpieczna. W przypadku Czech w tym samym czasie PKB spadł o 4,2%, co spowodowane było silnym

⁶³ Terminal LNG w Świnoujściu, popularnie określany jako „gazoport”, budowany port przeładunkowy i regazyfikacyjny skroplonego gazu ziemnego (LNG) w Świnoujściu. Decyzja o budowie – 2006 r. Zob. T. Popławski, Z. Rapciak. *Terminal LNG zwiększa bezpieczeństwo energetyczne Polski*, „Dziennik Gazeta Prawna”, dodatek „Forum Biznesu”, s. 1, 3.08.2011 r.

⁶⁴ M. Gniazdowski, *Polityka Polski w Grupie Wyszehradzkiej*, „Rocznik Polskiej Polityki Zagranicznej 2011”, Warszawa 2012, s. 152–153.

⁶⁵ P. Wysocki, *Czechy. Współpraca gospodarcza*, Departament ds. Polityki Czech i Słowacji MSZ RP, materiały ze spotkania Polsko-Czeskiej Grupy Parlamentarnej z przedstawicielami MSZ, za: Poseł na Sejm RP Monika Wielichowska, Przewodnicząca Polsko-Czeskiej Grupy Parlamentarnej, 20 marca 2012 r., [online] http://monikawielichowska.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1344&Itemid=220, stan z dn. 23.06.13.

⁶⁶ TE, *Blżej sąsiadów*, „Nowy Przemysł. Miesięcznik Gospodarczy”, 5/2013.

powiązaniem czeskiej gospodarki z gospodarkami innych krajów⁶⁷. Polska gospodarka, największa w Europie Środkowej, w okresie „ujarzmiania” kryzysu gospodarczego, wyróżniała się na tle innych krajów wzrostem PKB w 2010 roku w wysokości 3,8% i była atrakcyjnym partnerem dla wszystkich południowych sąsiadów. Spadek obrotów handlowych z krajami Grupy Wyszehradzkiej w 2009 roku udało się szybko nadrobić. Jak zauważa M. Gniazdowski, eksport do Polski pomagał południowym sąsiadom łagodzić skutki słabnącej koniunktury w innych państwach UE i ograniczyć uzależnienie od dostaw do Niemiec, co stanowi istotny cel czeskiej strategii importu. Dlatego rozwój handlu i inwestycji między partnerami wyszehradzkimi jest korzystny dla każdej ze stron. Współpraca inwestycyjna wpływa na zacieśnienie relacji wewnątrz Grupy Wyszehradzkiej, dziś postrzeganej jako jeden ze sprawnie działających mechanizmów integracyjnych Europy. W efekcie pociąga to za sobą lokowanie w Polsce inwestycji bezpośrednich⁶⁸. Inwestorom zza południowej granicy do Polski jest po prostu blisko. Zaletą jest też rynek wykwalifikowanych pracowników, którym dysponuje Polska. Wadą natomiast niewystarczająca infrastruktura drogową i kolejową, która pozostaje w dużej mierze nadal w sferze planów i deklaracji (budowa drogi ekspresowej S3, niekompletna autostrada A1)⁶⁹. Znaczny potencjał tkwi właśnie w budowie korytarzy komunikacyjnych, a podróż z Czech do Polski w dalszym ciągu jest problematyczna. Prezydent M. Zeman jest zwolennikiem budowy autostrady D-11 do Hradca Kralove i granicy z Polską. Popiera też projekt budowy korytarza wodnego Dunaj, Odra, Łaba.

Na zakończenie warto nadmienić, że 20 kwietnia 2014 roku rząd przyjął Ponadregionalną Strategię Rozwoju Polski Zachodniej, która to określa cele rozwoju dla pięciu polskich województw, w tym Dolnego Śląska i województwa opolskiego. Dokument został opracowany przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju w ścisłej współpracy z urzędami marszałkowskimi. Wykorzystano Założenia SRPZ, które powstały na początku 2012 roku w wyniku oddolnych prac przedstawicieli regionów. Założono zwiększenie dostępności transportowej Polski Zachodniej w przestrzeni europejskiej poprzez wzmocnienie powiązań głównych miast makroregionu z Warszawą, Katowicami i Trójmiastem, Berlinem, Pragą, Wiedniem oraz Dreznem. W ramach projektów ponadregionalnych przyjęto plan unowocześnień linii kolejowych w ciągu CETC-ROUTE 65 – modernizacja linii kolejowej C-E 59 („Odrzanka”) relacji Szczecin – Kostrzyn – Zielona Góra – Wrocław – Międzyzlesie, w tym przywrócenie dopuszczalnej prędkości

⁶⁷ ROKU Morawiec, *Polityka Polski w Grupie Wyszehradzkiej...*, op. cit., s. 203.

⁶⁸ M. Gniazdowski, *Polityka Polski w Grupie Wyszehradzkiej...*, op. cit., s. 151.

⁶⁹ ZKK, *My z czworokąta*, „Nowy Przemysł. Miesięcznik Gospodarczy”, 5/2013.

technicznej minimum 120 km/h. Kluczową kwestią jest również decyzja o dokończeniu budowy drogi S3 w ciągu CETC- ROUTE 65, w tym: budowa drugiej jezdni obwodnic Gorzowa i Międzyrzecza i odcinka Sulechów–Nowa Sól, jak również budowa odcinka Nowa Sól–Legnica, rozpoczęcie budowy odcinka Legnica–Lubawka oraz dokończenie budowy odcinków Świnoujście–Szczecin⁷⁰.

Streszczenie

Czeskie inwestycje zagraniczne w Polsce po 2004 r. Zarys problematyki

Artykuł podejmuje temat czeskich inwestycji bezpośrednich na terytorium Polski realizowanych po 2004 roku przez takie firmy jak m.in. ČEZ (branża energetyczna), Penta Investments (przedsiębiorstwo inwestycyjne), Kofola (branża spożywcza), Delta Pekárny (branża spożywcza), Model Obaly (produkcja opakowań) czy Tchas (branża kolejowa). Tekst prezentuje także zakres i kierunki polsko-czeskiej współpracy gospodarczej po 2004 r.

Słowa kluczowe: Polska, Czechy, współpraca inwestycyjna, bezpośrednie inwestycje zagraniczne, BIZ, po 2004 r.

Summary

The Czech foreign investments in Poland after 2004. The outline of the problem

Article takes up the theme of the Czech direct investments on the Polish territory made after 2004. by companies such as, among others CEZ (energy sector), Penta Investments (investment firm), Kofola (food industry), Delta Pekárny (food industry), Model Obaly (production of packaging) and Tchas (railway industry). The text also presents the scope and direction of the Czech-Polish economic cooperation after 2004.

Keywords: Poland, The Czech Republic, investment cooperation, direct foreign investments, BIZ, after 2004.

⁷⁰ M. Toczek, *Rząd przyjął strategię rozwoju Polski Zachodniej*, strona internetowa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego, 30.04.2014 r., [online] <http://lubuskie.pl/news/14983/16/Rzad-przyjal-Strategie-Rozwoju-Polski-Zachodniej/>, stan z dn. 01.05.14.

